

**De beroemdste ter wereld: de Corsi-collectie
Natuursteencollecties deel 17**

Quist, Wido

Publication date

2019

Document Version

Final published version

Published in

Natuursteen

Citation (APA)

Quist, W. (2019). De beroemdste ter wereld: de Corsi-collectie: Natuursteencollecties deel 17. *Natuursteen*, (2), 10-12.

Important note

To cite this publication, please use the final published version (if applicable).
Please check the document version above.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download, forward or distribute the text or part of it, without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license such as Creative Commons.

Takedown policy

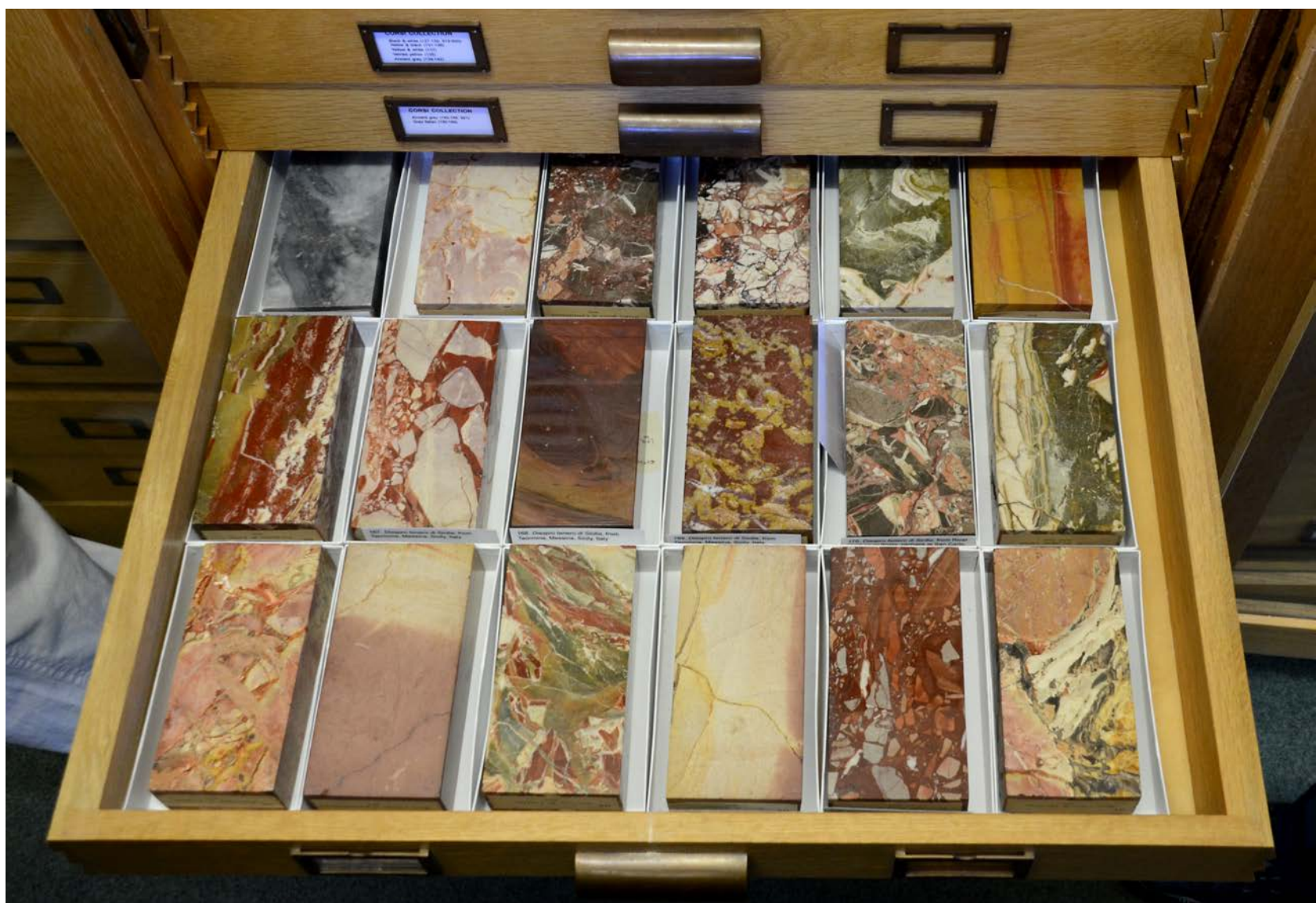
Please contact us and provide details if you believe this document breaches copyrights.
We will remove access to the work immediately and investigate your claim.

De beroemdste ter wereld: de Corsi-collectie

Natuursteencollecties deel 17

De Corsi-collectie in het Oxford University Museum of Natural History is waarschijnlijk de beroemdste museale natuursteencollectie ter wereld. Dit komt niet in de laatste plaats doordat deze zo goed ontsloten is via het internet, de negentiende-eeuwse catalogus en door het boek *Decorative stone, the complete sourcebook* geschreven door voormalig hoofd van de aardwetenschappelijke collecties in Oxford, Monica Price, waarin veel van de stenen figureren.

TEKST EN FOTO'S **Wido Quist**

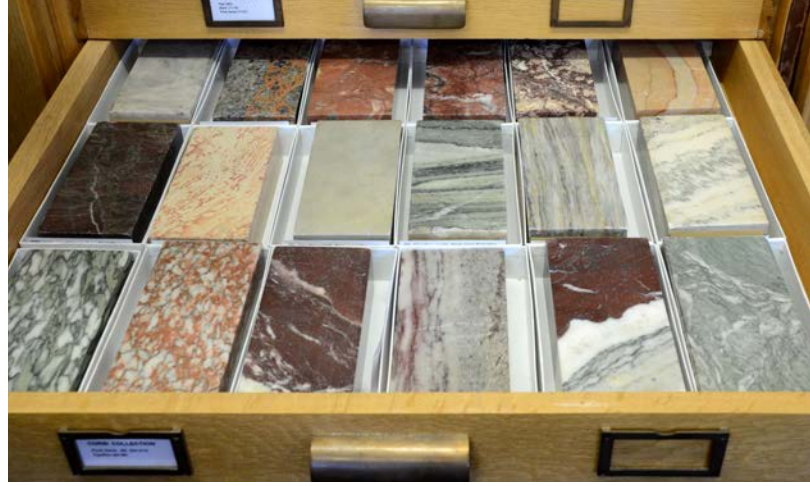

1

De naamgever van de collectie – Faustino Corsi (1771–1846) – was een Italiaanse advocaat die in Rome leefde. Hij had een passie voor de decoratieve steensoorten die door de oude Romeinen werden gebruikt. Corsi bouwde zijn collectie gepolijste stenen op tijdens het eerste kwart van de negentiende eeuw. Eerst richtte hij zich op de ‘oude’ steensoorten en later voegde hij daar de op dat moment verkrijgbare steensoorten aan toe. Alle duizend stukken werden gezaagd en gepolijst tot het formaat van ongeveer 145 x 73 x 40 mm; opvallend groot en dik voor dat moment. In 1825 publiceerde Corsi een catalogus bij zijn collectie: de *Catalogo ragionato*. In de catalogus geeft Corsi de namen van de eerste negenhonderd stenen en waar ze werden gewonnen. Ook geeft hij aan waar in Rome de stenen te zien zijn en, handig voor identificatie, geeft hij tevens de nodige geologische context.

Engelsman

Tijdens de kerstvakantie van 1826 reisde de jonge, rijke Engelsman Stephen Jarrett naar Rome om de collectie marmers van Corsi te kopen. In januari 1827 werd de deal gesloten, vermoedelijk voor een bedrag van meer dan 1000 pond (verrekenend tegen de historische inflatie, vertegenwoordigt 1000 pond in 1827 een huidige waarde van meer dan 100.000 euro). Hiervoor werd de collectie door Corsi

- 1 De Corsi-collectie is netjes opgeborgen in grote lades in dezelfde volgorde als waarin ze zijn opgenomen in de *Catalogo ragionato*. Op deze foto de lade met Sicilliaanse ‘marmers’; voornamelijk kalksteen brecci’s.
- 2 Lade met bijvoorbeeld een stuk Portasanta uit Griekenland (linksboven), een groene Campan uit de Franse Pyreneeën (linksonder) en een bijzondere Turkse marmar uit de oudheid: marmor lasense (voorste rij, tweede van rechts).
- 3 Het stuk grand antique uit de collectie met de afbeelding hiervan in de catalogus van Corsi uit 1825.
- 4 De kapel, met daarin de tombe van stichter Vaughan, van de kathedraal wordt (onder andere) gemarkeerd door twee zuilen gemaakt uit grand antique.

uitgebreid tot duizend stuks en werd er een supplement bij de eerste catalogus geschreven voor de laatste honderd toevoegingen. Met de aanschaf werd het British Museum afgetroefd, dat nog in onderhandeling was over een lagere prijs. De schenking aan de universiteit van Oxford werd op 5 februari 1927 geaccepteerd en het leverde Jarret een masterdiploma honoris causa in de kunsten op.

Belang

Vanwege de heldere, op geologische leest geschoeide, ordening van de collectie en de grote precisie waarmee Corsi zijn collectie heeft beschreven is het belang van de collectie groot. Door de forse afmetingen van de stenen, de

beschikbaarheid van de uitgegeven catalogus en de toegankelijkheid van de collectie via de universiteit van Oxford heeft de Corsi-collectie model gestaan voor de opbouw en ordening van diverse andere collecties, waaronder bijvoorbeeld de Ravenstein-collectie in de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België te Brussel en de grote en diverse natuursteencollectie die door Felix Karrer bijeen werd gebracht in het Natuurhistorisch museum van Wenen. Vele antieke marmers werden in de negentiende en vroege twintigste eeuw gedetermineerd en beschreven met behulp van Corsi's catalogus. Fouten in de herkomst van bepaalde steensoorten en fouten in de geologische beschrijving komen hierdoor op meerdere plaatsen en in diverse collecties terug.

Grand antique

Corsi's oorspronkelijke catalogus bevat slechts één afbeelding. Op een uitvouwblad is een gravure met een isometrische projectie van het stuk grand antique opgenomen, of zoals het materiaal in de oudheid en ook in de catalogus wordt genoemd: bianco e nero antico. Zoals op de foto te zien is, heeft de illustrator zijn best gedaan om het blok steen goed na te tekenen. De zwart-witte breccie was een populaire steen bij de Romeinen en het is bekend dat deze reeds in de derde eeuw voor Christus werd gewonnen in de Franse Pyreneeën nabij Aubert. De steen werd echter pas echt populair in de Byzantijnse tijd en de steen is daarom nog steeds terug te vinden in diverse basilica's in Rome, en ook in de Hagia Sofia te Istanbul. Wellicht onder verwijzing naar de machtige kerken in Rome is grand antique ook toegepast in de plint van het beeld van Sint-Pieter en in de zuilen van de Vaughan-kapel in de kathedraal van Westminster (Londen).

5 Diverse zuilen van het museum zijn uitgevoerd in varianten lers groen 'marmer' of groen Connemara 'marmer'.

6 Het natuurhistorisch museum Oxford uit 1860 is gebouwd in neogotische stijl en heeft 127 verschillende zuilen, uitgezocht door John Philips, geologiehoogleraar en eerste curator van het museum.

Website

Sinds enkele jaren is via een website veel informatie te vinden over de Corsi-collectie. Alle samples zijn gefotografeerd en gekoppeld aan de originele Italiaanse catalogustekst en een Engelse vertaling hiervan. Naast verwijzingen naar andere geschreven bronnen zijn ook foutjes in de oorspronkelijke tekst gecorrigeerd of is de oorspronkelijke tekst aangevuld met hedendaagse kennis. Dit betreft met name de geologische beschrijving en de beschrijving van de vindplaats. Jarenlang onderzoek heeft hiermee een nieuwe standaard gezet voor het determineren van antieke marmers.

NHM Oxford

Niet alleen de website van de Corsi-collectie is het bezoeken meer dan waard. Ook een lijflijk bezoek aan Oxford zal iedere natuursteenliefhebber kunnen bekoren. Op afspraak is de Corsi-collectie te bezichtigen, maar tijdens een regulier bezoek aan het museum kunnen ook de zuilen rondom de (overdekte) binnenplaats worden bewonderd. Maar liefst 127 verschillende Britse en Ierse steensoorten zijn hiervoor gebruikt. De zuilen worden bekroond met prachtige kapitelen met veelal florale motieven en in de basementen is met sierlijke letters de naam en herkomst van de steensoort van de gepolijste zuil ingehakt.

De Corsi-collectie wordt ontsloten via www.oum.ox.ac.uk/corsi.

5

6